

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та

страхування» за освітньою програмою Податкова та

митна справа за темою:

«Механізм оподаткування оплати праці в Україні»

Виконавець:

студентка 42 групи ФФБС

Сташевська Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2024

АНОТАЦІЯ

Сташевська Т.О «Механізм оподаткування оплати праці в Україні».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»

за освітньою програмою «Податкова та митна справа»

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024.

Стаття присвячена актуальним питанням реформування державного механізму регулювання оплати праці в Україні. Досліджено наслідки впливу підвищення стандарту мінімальної заробітної плати на формування рівня доходів населення. Визначено, що існуючі методи встановлення державних соціальних стандартів потребують нового підходу виходячи з реальної вартості людських ресурсів на ринку праці. Запропоновано для розрахунку соціального стандарту мінімальної заробітної плати використовувати показники середньої заробітної плати та індексу Кейтца. Сформульовано рекомендації щодо удосконалення механізму державного регулювання оплати праці в напрямках створення ефективних механізмів державних гарантій та зваженої системи оподаткування.

Ключові слова: оплата праці; соціальні стандарти; мінімальна заробітна плата; індекс Кейтца; механізм державного регулювання оплати праці.

ANNOTATION

Stashevska T.O. "Mechanism of taxation of wages in Ukraine".

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty "072 Finance, banking and insurance"

under the educational program "Tax and customs affairs"

Odesa National University of Economics. Odesa, 2024.

The article is devoted to the topical issues of reforming the state mechanism for regulation of labor remuneration in Ukraine. The effects of raising the minimum wage standard on the formation of the population's income level have been studied. It was determined that the existing methods of establishing state social standards require a new approach based on the real value of human resources in the labor market. It is proposed to use indicators of the average wage and the Keitz index to calculate the social standard of the minimum wage. Recommendations on improving the mechanism of state regulation of labor remuneration in the direction of creating effective mechanisms of state guarantees and a weighted taxation system have been formulated.

Keywords: salary; social standards; minimum wage; Keitz index; the mechanism of state regulation of wages.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	7
1.1. Економічна природа оподаткування оплати праці	7
1.2. Становлення та розвиток прибуткового оподаткування громадян	12
1.3. Чинна система оподаткування праці в Україні	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РОБОТИ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	24
2.1. Формування бюджетів України податками праці	24
2.2. Оцінювання податкового навантаження на працю в Україні.....	35
2.3. Аналіз результатів оподаткування оплати праці на підприємствах України	44
РОЗДІЛ 3 ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ	49
ОПЛАТИ ПРАЦІ	49
3.1. Особливості оподаткування доходів громадян у вигляді оплати праці в зарубіжних країнах	49
3.2. Напрямки покращення механізму оподаткування праці в Україні.....	55
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ.....	Error! Bookmark not defined.

ВСТУП

Оплата праці та механізми оподаткування в Україні є ключовими аспектами економічної системи країни, від яких залежить не лише економічна стійкість, а й соціальна справедливість, рівень життя населення та загальний розвиток суспільства. Система оподаткування включає в себе ряд податків, які стягуються з різних джерел доходів, включаючи оплату праці. Оплата праці є основним джерелом доходу для більшості громадян України. Її обсяг, структура та механізми розподілу і оподаткування мають прямий вплив на економічну активність, споживчі можливості та соціальну справедливість. У контексті України механізм оподаткування оплати праці відіграє особливу роль, оскільки він впливає на конкурентоспроможність підприємств, залучення інвестицій, а також на рівень забезпеченості населення.

У цьому контексті, розуміння та аналіз механізму оподаткування оплати праці в Україні вимагає комплексного підходу, який враховує як економічні, так і соціальні аспекти. Важливо розглядати не лише рівень податків, а й їхню структуру, прозорість, спрямованість та ефективність використання надходжень.

Актуальність дослідження механізму оподаткування оплати праці в Україні визначається кількома ключовими факторами. По-перше, у зв'язку з постійними змінами в економічному середовищі, особливо в умовах глобалізації та технологічних інновацій, важливо адаптувати систему оподаткування оплати праці до нових викликів і можливостей. Наприклад, швидкий розвиток цифрової економіки може вимагати перегляду податкових

ставок та способів оподаткування в розділах економіки, які раніше були менш розвинутими.

Однією з основних галузей, що регулює економіку України, є система оподаткування. Це важливий інструмент, який впливає на економічні відносини та інтереси держави, регіонів, громадян і підприємств. Податки є необхідним елементом для формування державного бюджету та є невід'ємною частиною фінансової системи, необхідною для нормального функціонування держави. Діяльність податкової системи України взаємозв'язана з економічним, політичним та іншими аспектами.

По-друге, у зв'язку зі змінами в соціально-економічній ситуації в країні, такими як демографічні та ринкові тенденції, необхідно переглядати систему оподаткування оплати праці для забезпечення адекватного рівня соціального захисту та розвитку людського капіталу. По-третє, проблеми фіскальної стабільності та боротьби з корупцією вимагають ефективної системи оподаткування, яка забезпечує надходження достатніх коштів до бюджету і забезпечує прозорість та справедливість у розподілі фінансових ресурсів. Нарешті, в контексті постійних змін у світовій економіці та міжнародній фінансовій системі, Україна, як країна, що прагне інтеграції з європейськими та світовими ринками, повинна відповідати міжнародним стандартам оподаткування та забезпечити конкурентоспроможність своєї економіки.

На сьогоднішній день українські підприємства стикаються з різноманітними податковими навантаженнями та податковими ставками, які можуть впливати на їхню конкурентоспроможність, фінансову стабільність та можливості розвитку. Дослідження допоможе виявити недоліки та прогалини в системі оподаткування оплати праці, такі як подвійне оподаткування, недостатня прозорість та складність податкового законодавства. На основі отриманих результатів можна розробити пропозиції щодо удосконалення податкової політики та впровадження нових механізмів оподаткування,

спрямованих на стимулювання економічного розвитку та підтримку підприємництва.

Мета дослідження полягає в розкритті та аналізі системи оподаткування, що стосується оплати праці в Україні з метою розуміння сучасного стану та основних аспектів механізму оподаткування оплати праці в Україні. Виходячи з поставленої мети в даній дипломній роботі, до виконання впливають наступні **завдання**:

- описати теоретичні основи оподаткування оплати праці;
- провести аналіз роботи механізму оподаткування оплати праці в Україні;
- представити оцінювання податкового навантаження на працю в Україні;
- провести аналіз результатів оподаткування оплати праці на підприємствах України;
- розробити вектори удосконалення механізму оподаткування оплати праці.

Предметом дослідження є сам механізм оподаткування оплати праці в Україні, його структура, законодавча база, процеси збору та розподілу податків, а також його вплив на економічну та соціальну сфери країни.

Об'єктом дослідження є економічні та соціальні процеси, що відбуваються в контексті механізму оподаткування оплати праці в Україні, а також сама система оподаткування в цілому.

Дослідження механізму оподаткування оплати праці в Україні може використовувати різноманітні методи, що відображають комплексність теми та сприяють глибокому аналізу. **Методи дослідження:** *Аналіз законодавства:* Даний метод передбачає вивчення і аналіз законодавчої бази, що регулює оподаткування оплати праці в Україні. Дослідження нормативно-правових актів, податкових кодексів, законів, постанов та інших регуляторних документів дозволить з'ясувати особливості та механізми функціонування системи

оподаткування. *Порівняльний аналіз*: Даний метод полягає в порівнянні систем оподаткування оплати праці в Україні з іншими країнами. Це дозволяє визначити переваги та недоліки системи в порівнянні з міжнародними стандартами, а також взяти на увагу найкращі практики для подальших реформ.

Структура роботи: дана дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дипломна робота розміщена на 68 сторінках та налічує в собі 58 посилань на бібліографічні джерела.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

1.1. Економічна природа оподаткування оплати праці

Економічна природа оподаткування оплати праці є однією з найважливіших та найскладніших аспектів фіскальної політики кожної країни. Оподаткування оплати праці визначається складним балансом між потребами бюджету у доходах та важливістю забезпечення справедливого та ефективного розподілу багатства в суспільстві. Цей процес відображає глибокі економічні та соціальні взаємозв'язки, які впливають на ефективність економіки, соціальну справедливість та загальний рівень життя населення. Оподаткування оплати праці виступає ключовим інструментом збору фіскальних доходів для державного бюджету. Доходи, отримані від оподаткування праці, є важливим джерелом фінансування державних програм та соціальних послуг, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та інфраструктурні проекти. При цьому ефективне оподаткування оплати праці може сприяти стабільності бюджету та підтримувати економічну стійкість країни [11, с. 19].

З іншого боку, оподаткування оплати праці має велике значення для соціальної справедливості та рівності. Через систему оподаткування може

груп населення. По-третє, необхідно забезпечити більшу прозорість та ефективність використання податкових надходжень, щоб забезпечити їхнє правильне спрямування на розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших сфер суспільного життя.

В цілому, покращення механізму оподаткування праці в Україні потребує комплексного підходу та активного впровадження реформ, спрямованих на підвищення ефективності системи, підтримку соціальної справедливості та зростання економіки.

ВИСНОВКИ

Оподаткування оплати праці є однією з основних складових податкової системи будь-якої країни та важливим інструментом для забезпечення фінансових потреб держави та соціально-економічного розвитку. Теоретичні основи оподаткування оплати праці визначаються комплексом економічних та правових принципів, які відображають спільні інтереси держави, платників податків та суспільства в цілому. Перш за все, оподаткування оплати праці ґрунтується на принципі справедливості та рівності перед законом. Це передбачає, що кожен громадянин, який заробляє дохід від праці, має сплачувати відповідні податки у встановленому порядку, з урахуванням його фінансових можливостей.

Другий принцип полягає в забезпеченні економічної ефективності системи оподаткування оплати праці. Це означає, що ставки податків та їхні форми повинні бути спрямовані на стимулювання економічного зростання, інвестицій та розвитку підприємництва, а також забезпечувати стабільність бюджету держави. Третій принцип - це прозорість та простота системи оподаткування. Для досягнення цієї мети необхідно, щоб податкові ставки та правила були зрозумілими для всіх платників податків та легко виконувалися. Нарешті, важливим аспектом є соціальна відповідальність держави перед

своїми громадянами. Це передбачає встановлення соціальних пілг та допомоги для малозабезпечених верств населення, а також розвиток системи соціального захисту.

Узагальнюючи, теоретичні основи оподаткування оплати праці відображають складну взаємодію між економічними, правовими та соціальними аспектами. Ефективна система оподаткування оплати праці повинна бути справедливою, економічно ефективною, прозорою та соціально відповідальною, щоб забезпечити стабільний розвиток суспільства.

Аналіз роботи механізму оподаткування оплати праці в Україні виявляє кілька ключових аспектів, які потребують уваги та подальших заходів для покращення. По-перше, важливо визначити ефективність поточної системи оподаткування та її відповідність громадським та економічним потребам країни. Деякі аспекти, такі як високі податкові ставки та складні процедури сплати податків, можуть створювати перешкоди для розвитку бізнесу та зростання зайнятості. По-друге, слід розглянути можливості спрощення податкової системи та зниження податкового тягаря для платників податків. Це може включати удосконалення податкових ставок, введення податкових пілг та стимулів для підприємств, що збільшують зайнятість та інвестують у розвиток. По-третє, важливо забезпечити прозорість та простоту податкового адміністрування, щоб забезпечити високий рівень довіри громадян до системи оподаткування та запобігти податковим ухилям.

Загальний обсяг доходів від оплати праці до місцевих бюджетів в Україні зростав протягом розглянутого періоду з 2173,0 млн грн у 2019 році до 9898,8 млн. грн. у 2023 році. Це свідчить про стабільне зростання податкових надходжень з цього джерела. Структура доходів з оплати праці від найманих працівників, фізичних осіб та підприємців показує різноманітні тенденції. Наприклад, відсоткове співвідношення доходів від найманих працівників зросло протягом років, що свідчить про зростання зайнятості та доходів населення. Найбільша частка ПДФО, сплачувана податковими агентами з

доходу платника податку у вигляді заробітної плати, зростала поступово з 70,2% у 2019 році до 79,9% у 2023 році. Це свідчить про стабільний розвиток ринку праці та збільшення заробітних плат. Значна частка ПДФО, що сплачується фізичними особами за результатами річної декларації, також зростала з 2,1% у 2019 році до 2,7% у 2023 році. Це може бути пов'язане зі збільшенням кількості осіб, які віддають перевагу індивідуальному підходу до оподаткування та користуються різноманітними податковими пільгами. В цілому, аналіз роботи механізму оподаткування оплати праці в Україні вказує на необхідність подальших заходів з реформування податкової системи з метою підтримки економічного зростання, забезпечення соціальної справедливості та підвищення довіри громадян до державних інституцій.

Вектори удосконалення механізму оподаткування оплати праці представляють собою ключові напрямки, які можуть сприяти покращенню податкової системи та забезпеченню більшої ефективності, справедливості та прозорості. Аналіз цих векторів вказує на необхідність системних змін у підходах до оподаткування праці в Україні.

По-перше, важливо розглянути можливість впровадження прогресивних ставок податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), що дозволить зменшити податкове навантаження на низькодохідних громадян та стимулювати розвиток середнього класу. Це може бути досягнуто шляхом введення різних ставок оподаткування для різних рівнів доходів. По-друге, слід звернути увагу на вдосконалення системи соціальних пільг та допомоги, зокрема для малозабезпечених родин та осіб з дітьми. Встановлення адекватних пільг та механізмів їхнього надання може сприяти зменшенню соціальних нерівностей та підтримці тих, хто потребує цього найбільше. По-третє, важливо забезпечити більшу прозорість та простоту податкового адміністрування, щоб уникнути податкових ухилень та забезпечити відповідність законодавству. Це може включати в себе автоматизацію процесів збору податків та впровадження ефективних систем контролю.

Узагальнюючи, вектори удосконалення механізму оподаткування оплати праці в Україні спрямовані на забезпечення більшої справедливості, ефективності та прозорості податкової системи. Їхня реалізація може сприяти підвищенню економічного розвитку, соціального благополуччя та загального добробуту суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безкровний О.В. Становлення та розвиток прибуткового оподаткування фізичних осіб / О.В. Безкровний, О.О. Дорошенко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 1(10) С. 91-96.
2. Богиня Д. П., Куліков Г. Т., Шамота В. М. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та зайнятості: навч. посіб. Київ: Ін-т економіки НАН України, 2010. 300 с.
3. Бондаренко Г. І. Оподаткування фізичних осіб / Бондаренко Г. І., Данілов О. Д., Лекарь С. І. та ін. – Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2011. 247 с.
4. Бондарьова Н.К. Розрахунок заробітної плати. Бізнес-бухгалтерія. 2015. № 20/2. С. 112-114.
5. Воробйова Є.В. Заробітна плата з урахуванням вимог податкових органів. М.: «АКДИ Економіка і життя», 2018. 592 с.

6. Воробйова Є.В. Заробітна плата з урахуванням вимог податкових органів. - М.: «АКДИ Економіка і життя», 2018. 592 с.
7. Воронкова Н.А. Форми та системи оплати праці. Податки та бухгалтерський облік. 2016. №50.
8. Гуренко Т.О. Облік оплати праці та трудові відносини у воєнний період. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 36.
9. Демченко М. М. Облік та оподаткування виплат працівникам підприємства у контексті законодавчих змін. Молодий вчений. 2016. № 2 (29). С. 31–37.
10. Демченко Т. М. Податок з доходів фізичних осіб у системі державних доходів / Т. М. Демченко // Регіональна економіка. 2013. № 2. С. 14-18.
11. Економіка праці й соціально-трудова відносини: підручник / за ред. д-ра. екон. наук, проф. О.В. Шкільова. К.: Четверта хвиля, 2018 р. 472 с.
12. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування пенсій" від 02.06.2016 № 1411-VIII.
13. Захарова А.А. Роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні фінансових активів місцевих бюджетів / А.А. Захарова // Тенденції та перспективи розвитку економіки ХХІ століття очима молоді : матеріали ІІ студент. наук. конф. Харків : ХНПУ, 2018. С. 37-38.
14. Коба О.В. Оподаткування доходів фізичних осіб: закордонний та вітчизняний досвід / О.В. Коба, Я.О. Горбенко // Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 22. С. 931-935.
15. Коблянська О. І. Утримання ПДФО із заробітної плати за новими правилами / О. І. Коблянська, Т. Д. Даценко // Облік і фінанси АПК. 2011. № 2. С. 48-52.
16. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. та ін. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 711 с.

17. Корягін М. В., Попкова О.О. Структура фонду оплати праці як основа організації бухгалтерського та податкового обліку. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2012. № 721. С. 114–119.
18. Костяна О.В. Реалізація принципу соціальної справедливості при оподаткуванні доходів фізичних осіб в Україні / О.В. Костяна // *Бізнес Інформ*. 2019. № 4. С. 335-341.
19. Круш П.В., Тульчинська С.О. Макроекономіка : навчальний посібник: 2-ге вид., перероб. та доопрацювання. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
20. Лайко П. А. Фіскальна роль оподаткування доходів фізичних осіб і напрями її зміцнення / П. А Лайко, І. В. Шевчук // *Економіка, менеджмент, агробізнес*. 2019. Том 2. № 1-2. С. 23-28.
21. Лепьохіна І.О. Теоретичні аспекти формування заробітної плати та її функції. *Вісник ЖДТУ*. 2011. № 2. С. 76-78.
22. Лютий І.О. Податки на доходи громадян в економіці України / І.О. Лютий, А.Б. Дрига, М.О. Петренко. – К. : Вид-во "Знання", 2015. 335 с.
23. Макаренко А.П., Зарубежнова О.І. Особливості системи податкового та фінансового обліку нарахування заробітної плати: Матеріали круглого столу. "Актуальні проблеми проведення економічних, товарознавчих, будівельних експертиз та правові шляхи їх вирішення": наук. журнал. Запоріжжя, 2020. 154 с.
24. Максимець Ю.В. Заробітна плата як визначальний чинник мотивації праці в ринковій економіці. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Вип. 18.10. С. 224229.
25. Матросова Л.М. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб в системі прямого оподаткування України / Л.М. Матросова, Я.Є. Охрімчук // *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 6. С. 38-41.

26. Меліхова Т.О. Методичні підходи до податкового планування єдиного соціального внеску підприємства для формування фінансової безпеки: Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції: у 2 т. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2011. Т. 1. С. 96-98.
27. Меліхова Т.О. Обґрунтування принципів податкового планування для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. Економічний форум. 2012. № 1. С. 326-333.
28. Меліхова Т.О., Єременко М.Р. Концептуальні основи обліку заробітної плати та аналізу податкового навантаження для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. Економічний вісник Донбасу: наук. журнал. 2012. Вип. 1 (27). С. 150-155.
29. Меліхова Т.О., Назаренко О.О. Податкове планування: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 8.03050803 "Оподаткування" денної та заочної форм навчання. ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. 171 с.
30. Меліхова Т.О., Троян Т.О. Аналіз впливу податкового навантаження на рівень податкової безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2017, № 20. С. 33-37.
31. Меліхова Т.О., Штепа В.В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. Агросвіт. 2020. № 22. С. 34-42.
32. Микитенко Т., Петровська І. Семантичні аспекти заробітної плати в податковому законодавстві. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 6. С. 21- 27.
33. Перерва М. Г. Податок на доходи фізичних осіб / М. Г. Перерва // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». 2014. № 8(29). С. 4-8.
34. Плаксієнко В. Я. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / В. Я. Плаксієнко, Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Є. А.

Карпенко. Київ: ЦУЛ, 2019. 509 с.

35. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
36. Подмешальська Ю. В., Чакалова Н.С. Зарубіжний досвід оподаткування заробітної плати в системі обліку. Ефективна економіка. 2016. № 5.
37. Політаєва Л. А. Податок з доходів фізичних осіб / Л. А. Політаєва // Бібліотека головбуха. 2013. № 6. 43-47.
38. Попова, С.М. Організація податкового контролю [Текст] : навч. практич. посіб. / С. М. Попова, В. Д. Понікаров, О. В. Кожушко К.: «Центр наукової літератури», 2013. 290с.
39. Прилипко С.М. Трудове право України : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. Закл. С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, І. П. Жигалкін, В. А. Прудников. 5-те вид., допов. Х.: Право, .2014. 760 с.
40. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи. Закон України [від 28.12.2014 р. № 71-VIII].
41. Проблеми податкового регулювання і планування податкових платежів / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, К.В. Давискіба та ін. / за ред. Ю.Б. Іванова. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2016. 240 с.
42. Прогнозування податкових надходжень в перехідній економіці: проблеми методології та організації / В.П. Бочарніков, К.В. Захаров, А.М. Леміш / за ред. В.П. Ніколаєва. Ірпінь : Нац. акад. держ. под. служби України, 2022. 320 с.
43. Семенець І.В. Оподаткування доходів громадян в Україні: історія становлення та сьогодення / І.В. Семенець // *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*. Серія: Економічні науки. 2019. Вип. 14. С. 296-302.
44. Сідельникова Л. П. Оподаткування суб'єктів підприємництва [Текст] : навчальний посібник / Л. П. Сідельникова, Т. В. Чижова, Я .В. Якуша. – К. : Видавництво Ліра-К, 2012. 424 с.

45. Сідельникова Л.П., Найденко О.Є. Реалізація принципу соціальної справедливості в оподаткуванні фізичних осіб // Економіка розвитку. 2017. № 2. С. 86-96.
46. Сідельникова Л.П., Найденко О.Є. Реалізація принципу соціальної справедливості в оподаткуванні фізичних осіб // Економіка розвитку. 2017. № 2. С. 86-96.
47. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія і практика становлення / А.М. Соколовська. К. : Вид-во "Знання-Прес", 2014. 454 с.
48. Субботович Ю.Л. Податок із доходів фізичних осіб у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів. 2019, Економіка АПК. № 4. 81 с.
49. Сьомченко В.В., Засипко К.О. Заробітна плата як соціально-економічна категорія. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. № 1 (29). С. 121–127.
50. Ткачик Ф.П. Європейські пріоритети оподаткування доходів фізичних осіб / Ф.П. Ткачик, В.О. Остапчук // *Світ фінансів. Актуальні питання теорії і практики фінансів*. – 2020. – Вип. 2(63). С. 77- 87.
51. Чугунов І.Я. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання / І.Я. Чугунов, А.Б. Ігнатенко // *Фінанси України*. 2016. №4. С. 3-14.
52. Чугунов І.Я. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання / І.Я. Чугунов, А.Б. Ігнатенко // *Фінанси України*. 2016. №4. С. 3-14.
53. Чугунок І. Я. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансовоекономічного регулювання / Чугунок І. Я., Ігнатенко А. Б. // *Фінанси України*. 2023. №4 С.3-14.

54. Швабій К. І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики: монографія / К.І. Швабій. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2019. 296 с.
55. Шоляк О.Ю. Соціально-економічний підхід до трактування поняття «оплата праці». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Економіка». 2017. Спецвипуск 22. 401 с.
56. Юрій С.І. Бюджетна система України / С.І. Юрій, Й.М. Бескид. К. : Вид-во НІОС. 2020. 400 с.
57. Якушик І.Д. Податки в країнах світу / І.Д. Якушик, Я.В. Литвиненко. – К. : МП Леся, 2014. 480 с.
58. Ярошенко Ф. О. Історія податків та оподаткування в Україні : навч. посібн. / Ф. О. Ярошенко, В. Л. Павленко. Ірпінь, 2018. 240 с.